

UNIVERZA V LJUBLJANI
MEDICINSKA FAKULTETA
CENTRALNA MEDICINSKA KNJIŽNICA

POROČILO O DELU CMK 2008

LJUBLJANA, APRIL 2009

POROČILO O DELU 2008

Centralna medicinska knjižnica (CMK) je visokošolska knjižnica Medicinske fakultete, ki skrbi za informacijsko podporo dejavnostim matične organizacije, poleg tega pa nudi svoje storitve številnim uporabnikom in knjižnicam po vsej Sloveniji. Poslanstvo CMK je podpora biomedicinskemu izobraževanju, raziskovanju, kliničnem delu in zagotavljanju zdravstvenega varstva z izvajanjem informacijsko knjižnične dejavnosti., ki vključuje zagotavljanje dostopa do svetovne biomedicinske literature, pospeševanje učinkovite uporabe informacij in znanja ter izobraževanja uporabnikov.

CMK je v letu 2008 nadaljevala z zagotavljanjem informacijske ponudbe za podporo pedagoškemu procesu, raziskovalnemu in strokovno zdravstvenemu delu na Medicinski fakulteti in v slovenskem prostoru s sodobno ponudbo tiskanih in e-virov in kakovostnim izvajanjem knjižnično-informacijskih storitev. Posebno pozornost je posvetila gradnji digitalne knjižnice ter tiskanih zbirk, večji dostopnosti elektronskih virov, prijazni ponudbi informacij na spletnem portalu, izobraževanju uporabnikov ter hitri in kakovostni dobavi dokumentov iz tujine.

FINANCIRANJE

Delovanje CMK se je v letu 2008 financiralo iz sredstev Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Agencije za raziskovalno dejavnost RS, Medicinske fakultete, članarin, strokovne dejavnosti CMK in sponzorjev.

CMK je kandidirala na javnem razpisu za sredstva Agencije za raziskovalno dejavnosti RS (ARRS) za nakup tuje periodike in baz podatkov ter podlagi zahtevnih razpisnih pogojev je zasedla drugo mesto. Tako je pridobila 324.266,02 €, kar je 0,08% več kot leto prej, medtem ko se tuja periodika povprečno draži 8% na leto. Sredstva ARRS so pokrila 67,6% potreb, razliko smo zagotovili s pomočjo članarin in sponzorjev.

V letu 2008 so se prihodki iz strokovne dejavnosti CMK zmanjšali za 2%. Opažamo, da večja in kakovostnejša ponudba digitalne knjižnice vodi v manjšo uporabo nekaterih klasičnih storitev. Prihodki iz članarin so se zmanjšali za 30%, kar je posledica znižanja oziroma poenotenja članarin na Univerzi v Ljubljani. Prihodki sponzorjev so se znižali za 37%, ker so bila nekatera nakazila prenesena v leto 2009. Obseg namenskih sredstev za pedagoško literaturo pa je ostal enak.

V tabeli 1 in 2 je podan pregled prihodkov CMK in sredstev za nakup gradiva.

Prihodki	2007	2008	Razlika (%)
ARRS	323.995,84 €	324.266,02 €	0,08%
Članarine	59.702,00 €	41.572,00 €	-30,37%
Sponzorjii	42.195,00 €	26.582,00 €	-37,00%
Sredstva MF za učbenike	33.383,00 €	33.383,00 €	0,00%
Strokovna dejavnost CMK	65.402,00 €	64.051,00 €	-2,07%
Skupaj	524.677,84 €	489.854,02 €	-6,64%

Tabela 1. Prihodki CMK

Sredstva	2007	2008	Razlika (%)
ARRS	323.995,83 €	321.410,40 €	-0,80%
Članarine	86.070,24 €	104.200,16 €	21,06%
Sponzorjii	5.742,80 €	53.897,49 €	838,52%
Sredstva MF za učbenike	33.381,00 €	34.400,00 €	3,05%

Skupaj	449.189,87 €	513.908,05 €	14,41%
---------------	---------------------	---------------------	---------------

Tabela 2. Sredstva za nakup gradiva

KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKE STORITVE

Knjižnično-informacijske storitve CMK razvija v skladu s potrebami uporabnikov, ponudbo virov in razvojem informacijskih tehnologij.

Uporabniki CMK prihajajo iz vse Slovenije, največ članov je iz Medicinske fakultete, sledi Univerzitetni klinični center ter nato druge zdravstvene in raziskovalne ustanove. Število članov se je povečalo za 8%, največ iz MF, predvsem zaradi kakovostne ponudbe e-virov in oddaljenega dostopa. Večje pa je bilo tudi število obiskov knjižnice (tabela 3).

Aktivnosti	2007	2008	Razlika (%)
Aktivni člani CMK	3851	4156	8%
Aktivni člani: študenti MF	1952	1978	1%
Aktivni člani: zaposleni na MF	348	536	54%
Novovpisani člani	651	696	7%
Obiski knjižnice	31028	32787	6%
Obiski v knjižnici in preko OPACa	34096	35805	5%

Tabela 3. Članstvo knjižnice in obiski

Uspešnost dela knjižnice se odraža tudi v zadovoljstvu uporabnikov. Knjižničarji redno beležijo želje in predloge uporabnikov in v okviru možnosti poskrbijo za njihovo realizacijo. V letu 2008 je potekala anketa o zadovoljstvu s ponudbo CMK, ki je zajela dodiplomske in podiplomske študente MF. Večina je izrazila zadovoljstvo z izborom gradiva, storitvami in osebjem; podali so tudi veliko zanimivih in koristnih predlogov, številni so bili že uspešno realizirani, nekatero pa bodo v letu 2009.

Pomembno podporo uporabnikom nudi referenčna dejavnost, ki skrbi za ustrezno strokovno podporo pri reševanju informacijskih potreb. Zabeležili smo 20.876 vprašanj, ki so se nanašale na splošne in specialne informacije ter zbirke virov. Nadaljuje se sodelovanje z Inštitutom informacijskih znanosti v Mariboru, kjer CMK v okviru nacionalnega referenčnega servisa odgovarja na medicinska in zdravstvena vprašanja.

UPORABA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

CMK omogoča v sistemu COBISS avtomatizirano izposajo knjižničnega gradiva, internetno podaljševanje gradiva in druge uporabnikom prijazne storitve. V letu 2008 je bilo izposojenih 60.799.enot gradiva, kar je 6% manj kot leto prej (tabela 4). Večji upad naročil je zabeležen pri medknjižnični izposoji iz gradiva CMK, ki je nastal zaradi večjega konzorcijskega povezovanja v slovenskem prostoru.

Aktivnosti	2007	2008	Razlika (%)
Izposoja revij	30507	30116	-1%
Izposoja revij na dom	21450	19295	-10%
Izposoja revij v čitalnico	1442	1533	6%
Posredovanje člankov	7615	9288	22%
Izposoja knjig	25776	24028	-7%
Izposoja knjig na dom	24001	22155	-8%
Izposoja knjig v čitalnico	1775	1873	6%
Medknjižnična izposoja	8.271	6.655	-20%
Gradivo iz CMK in SLO knjižnic	5.517	3.969	-28%
Gradivo iz tujine	2.754	2.686	-2%

Izposoja skupaj	64.554	60.799	-6%
------------------------	---------------	---------------	------------

Tabela 4. Izposoja, medknjižnična izposoja in dobava dokumentov

CMK omogoča dostop do elektronskega gradiva 24 ur na dan, tudi iz lokacij zunaj MF. Dostop do gradiva je izboljšala ponudba oddaljenega dostopa preko lastnega strežnika, ki je pritegnila veliko uporabnikov. Pomembna pridobitev za celotno UL je nabava združevalnega iskalnika, ki je vgrajen v portal DiKUL, in omogoča hkratno in hitrejše preiskovanje e-virov. Uporaba e-gradiva je znašala 157.522 zahtevkov, kar je 6,1% več kot leto prej.

Redno poteka seznanjanje uporabnikov z novimi knjižničnimi viri, in sicer s preko spleta, elektronskih in običajnih oglasnih desk. Poleg tega so bibliotekarji ponudbo CMK predstavili na več medicinskih kongresih.

CMK razpolaga s kakovostno opremo za reprodukcijo svojega gradiva. V letu 2008 je za potrebe uporabnikov izdelala 77.424 kopij, 135.511 tiskov in 42.720 skeniranih strani.

SPLETNA PONUDBA

Spletne storitve CMK je v letu 2008 obogatilo več sodobnih rešitev, ki uporabnikom ponujajo prijaznejšo in učinkovitejšo uporabo knjižnice: portal CMK, portal univerze v Ljubljani DIKUL in oddaljen dostop do e-virov preko lastnega strežnika.

PORTAL CMK

V letu 2008 je potekala popolna prenova spletišča v knjižnični portal, katerega namen je v okviru portala MF na sodoben način ponuditi knjižnične vire in storitve. Za izboljšanje spletne ponudbe je bila izdelana analiza uporabnosti starega spletišča in organizirani dve okrogli mizi, kjer so študenti in zaposleni na MF posredovali svoje predloge in mnenja. Izdelava novega vsebinskega predloga portala je upoštevala ponudbo CMK, sodobne smernice ter potrebe in mnenja uporabnikov. Prehod s starega spletišča na portal je potekal konec leta 2008, kjer je MF omogočila vsem enotam fakultete lastno predstavitev preko skupne programske rešitve. Prenos vseh vsebin v novo okolje je bil uspešno zaključen, delno pa tudi njihovo posodabljanje in izboljšanje navigacije. Letne statistike starega spletišča CMK zaradi tehničnih težav ni bilo mogoče zagotoviti.

PORTAL DIKUL

Zelo pomembna pridobitev za učinkovitejši dostop in uporabo gradiva je združevalni iskalnik MetaLib, ki ga je za potrebe svojega knjižničnega sistema nabavila UL. Iskalnik je vgrajen v knjižnični portal univerze DIKUL in omogoča hkratno preiskovanje 20 različnih e-virov po posameznih znanstvenih področjih. CMK aktivno sodeluje v tem projektu in zagotavlja ponudbo medicinskih virov v različnih iskalnih načinih in katalogih. Iskalnik je nadgradila z orodjem za hitro iskanje po posameznih medicinskih virih DIKUL kot so e-revije in e-knjige, ki je dostopen na portalu CMK.

ODDALJEN DOSTOP DO E-VIROV

CMK je nadgradila dosedanja oddaljen dostop do e-virov, ki je potekal preko strežnika NUK, z dostopom preko lastnega strežnika. Tako je zagotovila oddaljen dostop do vseh e-virov, sem sodijo dostopni preko licenc za UL kot tudi tisti dostopni samo za MF. Lasten strežnik in ustrežna programska oprema zagotavljata večjo kakovost in zanesljivost delovanja ter spremljanje uporabe. Nova rešitev je močno povečala število obiskov in zahtevanih strani (tabela 5)

Oddaljeni dostop	2007	2008	Razlika (%)
Število obiskov	470	8790	1770,2%
Število strani	25344	311549	1129,3%
Število zahtevkov	167347	1129053	574,7%

Tabela 5. Uporaba oddaljenega dostopa

GRADNJA KNJIŽNIČNIH ZBIRK

CMK gradi kakovostno zbirko klasičnih in elektronskih informacijskih virov. Tiskana zbirka obsega 212.210 enot tiskanega gradiva, v letu 2008 je bilo pridobljenih 2.015 in odpisanih 1.986 enot. Poudarek je na razvoju digitalne knjižnice, ki zajema skupaj okoli 1.700 e-revij in preko 1.000 e-knjig s področja biomedicine.

REVIJE IN PODATKOVNE BAZE

Lastna nabava je zagotovila 398 tiskanih in e-revij in 5 podatkovnih baz (tabela 6), v letu 2008 je bilo vključenih nekaj novih revij. Nadaljevalo se je sodelovanje v večini univerzitetnih konzorcijev za dostop do e-revij, ki skupaj z lastno ponudbo omogoča uporabo 1.300 licenčnih biomedicinskih revij. Na spletnem portalu sta uporabnikom namenjeni obsežni zbirki prosto dostopnih in licenčno dostopnih e-revij, ki se redno dopolnjujeta.

Prirast (naslovi)	2007	2008	Razlika (%)
Prirast: revije	456	453	-0,7%
Nakup: revije	389	398	2,3%
Nakup: podatkovne baze	5	5	0,0%
Poraba sredstev (€)	420.301 €	480.427 €	14,3%

Tabela 6. Prirast revij in podatkovnih baz v CMK

MONOGRAFIJE

CMK je v letu 2008 v skladu s priporočili učiteljev in predlogi študentov s 279 enotami posodobila zbirko učbenikov za temeljne in klinične predmete (tabela 7). Zbirko elektronskih knjig, ki z uglednimi priročniki že pokriva večino medicinskih predmetov, je dopolnila z 8 knjigami za področje dentalne medicine. Skupaj je sedaj na voljo 134 e-knjig, katerih uporaba se je v preteklem letu povečala za 38%. Celotna zbirka tiskanega in elektronskega učnega gradiva je na portalu CMK dosegljiva po predmetniku. Mesečno izhajajo knjižne in študijske novosti. Na dekanatu MF knjižnica tekoče ureja in posodablja razstavo učnega gradiva MF 1919 – danes.

Prirast (enote)	2007	2008	Razlika (%)
Prirast: monografije skupaj	1263	900	-28,7%
Prirast: učbeniki	467	279	-40,3%
Nakup: monografije skupaj	550	434	-21,1%
Nakup: učbeniki	234	177	-24,4%
Nakup: elektronske knjige	122	134	9,8%
Poraba sredstev (€)	31.496	33.481	6,3%

Tabela 7. Prirast in nakup monografij in elektronskih knjig

OBDELAVA GRADIVA

Vse pridobljeno tiskano in elektronsko gradivo se s postopkom bibliografske in vsebinske obdelave vključi v računalniški katalog sistema COBISS, v katerega se vsako leto zajame tudi nekaj pomembnega starejšega gradiva. V letu 2008 je CMK v sodelovanju z IZUM uspešno izpeljala prenos inventarizacije v novo programsko okolje COBISS3/Zaloga, ki omogoča uporabnikom prijaznejše storitve.

BIBLIOPEDAGOŠKO DELO

Namen bibliopedagoškega dela je usposabljanje uporabnikov za učinkovito iskanje in uporabo informacij ter podpora samostojnemu in vseživljenjskemu učenju. Bibliotekarji CMK so izvedli 40 ur informacijskega opismenjevanja za študente 1. letnika v okviru predmeta Biomedicinska informatika.

Poleg tega je potekalo usposabljanje uporabnikov za učinkovito uporabo e-virov v obliki tečajev, ki je ponudilo dve novi vsebini: Uporaba portala DIKUL in Obvladovanje novosti v biomedicini s pomočjo RSS virov. Čez vse leto je bilo organiziranih 33 tečajev, ki so je jih udeležilo 93 tečajnikov, med njimi tudi študenti (tabela 8).

Bibliotekarji študentom nudijo tudi informacijsko svetovanje pri izbiri in iskanju literature za posamezne predmete, seminarske in Prešernove naloge. Vsako leto posodobijo informacijsko gradivo za samostojno uporabo knjižničnih virov in storitev.

Izobraževanja	2007	2008	Razlika (%)
Število tečajev	27	33	22,2%
Število tečajnikov	103	93	-9,7%
Število vaj za študente	10	10	0,0%
Število pedagoških ur skupaj	94	106	12,8%

Tabela 8. Podatki o izobraževanju uporabnikov

CMK preko bibliotekarja-koordinatorja nudi informacije tudi študentom na izmenjavi v okviru projekta Erasmus.

KADRI, PROSTORI IN OPREMA

KADRI

Zaposleni so pridobivali nova znanja na delavnicah, kongresih, strokovnih obiskih in internih seminarjih. Za strokovno sodelovanje je bil pomemben obisk Nacionalne finske knjižnice za zdravstvene vede in knjižnice ETH Zurich.. Sodelavka Ksenija Sikošek je uspešno opravila strokovni bibliotekarski izpit in pridobila strokovni naziv bibliotekar. Knjižničarka Tjaša Hribar je pridobila Evropsko računalniško spričevalo ECDL

PROSTORI IN OPREMA

Uporabnikom je za samostojno delo na razpolago 14 osebnih računalnikov z dostopom do interneta, licenčnih elektronskih virov, programskega paketa MS Office in tiskanje na laserski tiskalnik. V letu 2008 sta bila za potrebe študentov nabavljena 2 nova računalnika in za zaposlene 3 računalniki, skener in barvni tiskalnik.

Zamenjava izposojevalnega pulta v knjižnem oddelku omogoča bolj ergonomično delo in boljše sodelovanje z uporabniki.

CMK je v svojih prostorih odprla družabni kotiček, ki ponuja avtomat s sendviči, toplimi in hladnimi napitki ter dve mizi s stoli. Prostor je namenjen študentom, zaposlenim na MF in vsem uporabnikom za sproščen oddih.

SODELOVANJE

Na MF je redno poteka sodelovanje z inštituti, katedrami in študenti pri izbiri gradiva za pedagoški proces in pri gradnji knjižničnih zbirk. Knjižnični odbor se je redno seznanjal z delovanjem knjižnice in podpiral njen razvoj.

CMK na UL zastopa biomedicinski krog v Komisiji za razvoj knjižničnega sistema. Sodeluje v več delovnih skupinah in pri pripravi dokumentov za potrebe knjižničnega sistema UL.

CMK je kot osrednja knjižnica v biomedicinskem krogu slovenskih knjižnic koordinira nekatere njihove dejavnosti.

ZAKLJUČEK

CMK je v letu 2008 uspešno opravljala svoje poslanstvo. Zagotovila je kakovosten izbor virov za tiskane in elektronske knjižnične zbirke Obogatitev spletne ponudbe z nekaterimi pomembnimi novostmi omogoča prijaznejšo uporabo digitalne knjižnice, kar je pritegnilo večje število članov. Organizirano izobraževanje uporabnikov so obogatila nove, sodobne vsebine. Sodelovanje CMK na nekaterih medicinskih kongresih je predstavilo njeno ponudbo širši strokovni javnosti. Veliko pozornosti je bilo namenjene dobremu sporazumevanju z uporabniki in zadovoljevanju njihovih potreb.

OBJAVLJENA IN IZVEDENA DELA

Rožić A.

[Celovito obvladovanje kakovosti v knjižnicah: pot do zadovoljnih strank?](#)

In: Božič M, editor. Kakovost v visokošolskih in specialnih knjižnicah. Zbornik prispevkov 3. skupno posvetovanje specialnih in visokošolskih knjižnic; 2008 okt 23; Ljubljana. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2008; 47-57.

Informativne zloženke CMK:

Cenik storitev CMK, Knjižnični red, Pogoji uporabe e-virov, Servis Subito, Katalog CMK, Ddigitalna knjižnica, Medline Plus, Pubmed, Pogosta vprašanja, E-knjige, E-revije, Izobraževalni tečajji, Access Medicine, MD Consult, Medknjižnična izposoja, Loansome Doc, Zgoščenke v CMK, Znanstveno utemeljena medicina, Ovid Web Gateway, Družinska medicina v CMK

Objave na portalu CMK: Poljudna dela v CMK, Knjižne novice, zbirke spletnih povezav

Predstavitev virov in storitev CMK na medicinskih kongresih:

- 11. Schrottovi dnevi 14.-15. marec 2008
- XXXIX memorialni sestanek profesorja Janeza Plečnika z mednarodnim simpozijem »Tumorji debelega črevesa in danke« 4. 12 in 5 12. 2008
- XXVI Derčevi dnevi 6.6. 2008

Predstojnica CMK

mag. Anamarija Rožić, dr.med.